

jól kihegyezi s első dolga, hogy örökös társával, a fejszével, derék léket vágjon a zúgó jegébe; azután nekiáll s tisztára söpri a jég színét, hogy átlátszó legyen. Mire ez megvan, a lék tájára zekét terít a jégre, egy másik zekét pedig úgy ráhúz a fejére, hogy tubust alkosson; ekkor lehasal a lék szélére s letenkint a mélybe. Jól tudja, hogy a ki a víz fenekére akar látni, tartsa távol az oldalról beözönlő világosságot; ezért van az a zeke azon a kemény székelő búbbon.

Az a zeke pedig, a mely a jégre van dobva, a hal életmódjáról szóló ismeret rendkívüli finomságára vall. Arra van építve, hogy a hal ismeri a víz táját, a hol él és épen azért minden új, szokatlan jelenségre figyel: megáll s csak azután menekül, ha előbb nem »térítgeti« — székelyesen fejezve ki a kerülgetést — azt az új-ságot. A hálnak föltűnik a jégre vetett zeke árnyéka is, megáll s épen ez az ő veszte: ekkor éri nyakszirten a lesekedő góbé kerítő-szigonya.

HERMAN OTTÓ.

A MŰBOR ÉS A BORHAMISÍTÁS KÉRDÉSE.

Rossz nyelvek gyakran hasonlítgatják a nagy közönséget gyámoltalan kis gyermekhez. S meg kell vallani, hogy e hasonlat nem is egészen alaptalan. A nagyérdemű közönség nemcsak minálunk, hanem az egész civilizált világon is, szinte jól érzi magát, ha minden lépten-nyomon egy-egy jóságos fölvigyázóra — rendőrré — talál, a ki nek minden gondja az, hogy a közönség drága életében s holmicskájában baj ne essék; s jól esik neki, ha világosan ki van mondva, hogy mit szabad és mit nem szabad tenni, vagyis ha a büntető törvénynek már úgy is rémséges sok paragrafusait még egy csomóval megtoldják. Szinte visszavágyja a középkori városi hatóságok bölcs gyámkodását, azét a régi jó időét, mikor még a kupaktanács atyai gondoskodása arra is kiterjedt, hogy Sajó-Szentpéter városában más bort mint sajó-szentpéterit nem volt szabad inni, Bajorországban pedig külön sörkóstolókat alkalmaztak, a kik végig járták a korcsmákat és »hivatalból« kóstolták a sört.

De ha komolyan vesszük a dolgot, meg kell csakugyan engednünk, hogy van mégis valami abban az ösztönszerűleg nyilvánuló védelem utáni esengésben. Nem lehet tagadni, hogy napról napra szaporodnak az esetek, a melyek kétségtelenül bizonyítják, hogy van elég olyan ravasz polgártársunk, a ki ismerve a nagy közönség gyámoltalanságát, abban bizik és azon hízik. Értékre csekély, de külsőre tetszetős árúit oly áron hozza forgalomba, a mely semmikép sem áll arányban a valódi értékkel; nagyszerű ígéret-

kel, bombasztos hirdetésekkel és bizonyítványokkal lépre keríti a jóhiszemű népséget és végre még ki is neveti a megkoppasztott áldozatot. Igaz, hogy erre azt lehetne mondani, hát miért hisz a közönség efféle kézzelfogható valótlanságokat, miért hagyja magát rászedni? De hiszen épen ebben nyilatkozik a közönség gyermeki természete. A mit nyomtatva lát, azt el is hiszi. Nem lehet ám mindenki mindenben tudós, noha az e fajta embereken is akárhányszor megesik, hogy őket is kegyetlenül berántják minden tudományukkal együtt.

Tehát csakugyan van szükség intézkedésekre, melyeknek célja a »nagy gyermeket« megóvni attól, hogy egészségét meg ne rontsák és erszényét túlságosan meg ne lappasszák.

Nálunk van ugyan törvény, mely pl. az orvosszereknek avatatlan egyénektől való eladását tiltja és megbünteti azt, ki az egészségre ártalmas anyagokat kever a tápszerekbe, vagy mérges festékekkel festett szöveteket árusít el stb., de arra nézve nincs intézkedés, hogy a közönség megóvassék attól, hogy csekélyebb értékű vagy más eredetű árukat, mint a minőt a vevő kíván, aránytalan áron vagy a vevőt tévútra vezető elnevezés alatt, meg ne vásárolhassa. A nagykereskedőt a maga szállítójával szemben megvédi a börzebiróság, de a közönség e tekintetben nem részesül semmi védelemben; mert a vásáros ember csak nem köthet szerződést a sátorossal a mustra valóságát illetőleg, még kevésbbé, ha valahol egy liter bort iszik vagy egy darab vajjas kenyeret rendel, hogy az első esetben a bor valóságát biztosítsa, az utóbbiban pedig, hogy nem kap-e margarinvajat természetes vaj helyett.

Főleg a természetnek az a fölséges adománya, a bor okoz igazán sok gondot a termelőnek, hogy szüzességét megőrizhesse. A »műbor«-ra vonatkozó törvényjavaslat a levegőben röpköd, mint valami lidércz, de sehogy sem tud alakot ölteni. Itt az ideje, hogy teljes őszinteséggel kimondjuk: mit tartunk erről az egész dologról?

Kérdjük először is azt, vajjon van-e annak értelme, hogy épen minálunk csakis *egyedül* a bor meghamisításáról akarnak törvényt hozatni, a többi tápszerek hamisításáról pedig egy árva szóval sem történik említés. Vajjon helyes-e, főleg a külfölddel szemben azt a gyanút fölébreszteni, hogy minálunk már valóban olyan mértéket öltött a borhamisítás, hogy a parlamentnek egyik legsürgetősebb dolga: exczepcionális törvényeket hozni a sok borhamisító büntetésére. Ha azután azt kérdezi az ember a bortermelőtől, hogy hol van hát az a sok borhamisító, hol vannak azok a borgyarak, a melyeknek működésétől annyira félnek, vagy hát szerezzenek abból a hamisított borból, hogy meg lehessen vizsgálni,

akkor kitűnik, hogy az egész mesterségesen felfújt esemény holmi korcsmáros-stiklikre zsugorodik össze. Be nem bizonyított állításokra, odavetett gyanúsításokra és effélékre redukálódik azután az egész. Van törvényünk, a mely tiltja az egészségre ártalmas anyagnak borba keverését és, a mint belügyminiszterünk meg is mutatta, érvényre is lehet azt juttatni, ha a jóakarát megvan. Ezer és ezer hektoliter számra öntette ki a fukszinost, pedig akkor sem volt külön törvény a borhamisítás ellen. Ismételve kimondjuk e helyen is azt, hogy egy *külön, csakis a borhamisításokról szóló törvényre szükség nincs. Igenis szükségünk van oly törvényre, a mely általában a tápszerek valódiságáról és a kereskedésben kapható termékek vagy anyagok reális módon való kezeléséről szól, és mindenekelőtt szükségünk van oly utasításokra, illetőleg a már meglevő törvények értelmezésére, a melyek alapján a bíró biztosan ítélhet.*

De ha már a termelők eget és földet mozgásba hoztak, hogy az efféle, kizárólag a borra vonatkozó törvényjavaslat törvényerőre emelkedjék, és ha már a parlament is utasította a kereskedelmi minisztert, hogy ily irányú törvényjavaslatot készítsen, akkor már alig lesz elkerülhető, hogy egy ilyen exczepcionális, mondhatnám statariális törvény napvilágot ne lásson.

Foglalkozunk már most azzal a kérdéssel, hogy mire terjeszkedjék ki az ilyen törvény? Meddig mehet a törvényhozás, hogy egyrészt megvédje a termelőt, másrészt ne tegye lehetetlenné a borkereskedést. Megvallom, hogy nehéz állásom lesz oly nézetekkel szemben, a minőket nálunk még befolyásos körökben is mernek hangoztatni. Mit szóljunk ahhoz, mikor azt állítják, hogy Magyarország *tulságos sok* bort termel és hogy ebben a körülményben rejlik a bor árának a csökkenése. Piramidális egy gondolat ez a mai időben, mikor azt látjuk, hogy minden ipar a tömeges termelésre törekszik. Emlékeztet arra az eljárásra, a melyet a magyar opálbánya bérlője követ, hogy t. i. halomra rakatja a kevésbbé értékes opáldarabokat és összezúvatja őket, csak azért, hogy a nemes anyag ára ne csökkenjen. Ilyen tanáccsal buzdítják nálunk a bortermelőket. Azt hiszik, hogy a mi borainknak azért nincs kelendőségök, mert sok a borunk, és a világerért sem akarják elhinni, hogy ennek oka a legtöbb esetben az, hogy rossz a borunk és hogy a kereskedő rossz termékért nagyobb árt nem ígérhet. Tehát nem arra kell törekedni, a régi hagyomány szerint: »keveset és rosszat«, hanem minden erővel arra, hogy *sok* egyfajta, és jó minőségű bor kerüljön a piacra. Tudom, hogy minden bortermelőnek fáj a szive, ha a »saját termésének« minőségét ócsárolják. Pedig higyjék el, hogy többre megyünk, ha magunkban keressük a bajt és mindenkép

segíteni törekszünk rajta, mintha ott keressük, a hol nincs, és utóljára még az államot is segítségre hívjuk egy olyan dologban, a melyben ő tényleg nem segíthet.

A bor nem terem, hanem csak a készítésére szükséges nyersanyag: a szőlő az, a mi terem. A bor is ép olyan gyártmány, mint a sör, a mely árpából készül. Mindkét gyártmány sok különféle kémiai és fizikai processuson át jut el abba az állapotba, a melyben mint kész gyártmány a forgalomba jöhet. Egy s ugyanazon nyersanyagból, a szőlőből, az okszerű borász kitünő minőségű, zamatos italt készíthet, míg ugyanabból az anyagból a hozzá nem értő és csak kaptára dolgozó termelő olyan folyadékot állít elő, a mely esetleg a hordó dongáját is megtámadja. Gyártás bíz a borkészítés, és érteni kell hozzá, ha jó minőségű terméket akarunk előállítani. Ma már többet követelünk az okszerű termelőtől, mint azt, hogy kádban elerjessze a czefrét és aztán a jó Istennek engedje át a további műveleteket, legfőlebb, hogy időnként »egy kis kénezással« segítsen a saját termése minőségén. Az okszerű borgyártás világhírűvé tette a francia borokat és megmagyarázza, hogyan emelkedhetik fel az ilyen specialis gazdasági ág oly nagyszerű iparrá, mint a minőt a mai francia bortermelés felmutat. Nem okosabb-e inkább az e fajta törekvéseket utánozni, mint sem készakarva szűk határok közé szorítani látásunk körét? Nem volna-e okszerűbb, hogy a termelő arra törekedjék, hogy csak jó minőségű, jó fajta szőlőket termeljen és az ekként nyert anyagot az egyes borvidékeken felállítandó gyárnak szolgáltatassa át, a hol a nemes nyersanyag egynemű és jó minőségű gyártmánnyá fog átalakíttatni. Készít-e répaczukrot a gazda, pedig a cukorrépat ő termeli, készít-e sört, a ki az árpát termeszt? Meg vagyok győződve, hogy az okszerű borgyártás is oda fog idővel fejlődni, hogy a gazda csak a gyümölcsöt fogja termelni és a többi műveletet a gyárnak, nevezzük azt pinczé-egyletnek, társulatnak vagy bármi másnak, fogja átengedni.

Azt hiszem, hogy a legmakacsabb konzervatív szőlőtermelő sem fogja tagadni, hogy hamisításnak nem nevezhetjük azt az eljárást, mellyel a rossz esztendőben termett must savtartalmát szénsavas kálival lejobb szállítjuk, cukortartalmát pedig tiszta nádcukorral fokozzuk. Hiszen ezzel nem tettünk egyebet, mint a mit a természet jó esztendőben maga tesz. A földből szívja a szőlő, gyökerei közbenjárásával, a kálit a fölösleges sok sav semlegesítésére és a napsugár alakítja át a növény szerveiben a keményítőt cukorrá. Hát nem mustszaporítás-e az, midőn a szőlő-érés idejében esős idő áll be? Vagy más víz az, a mi az égből hull, mint az, a mely folyóinkban összegyülemlik? Észszerű eljárás-e az, hogy ha a borgyártás ú. n.

hulladékaiban, a szőlőhéjban, a törkölyben a gondatlan és tudatlan kezelés következtében annyi becses, értékes anyag marad vissza, hogy kilúgzásuk és cukros vízzel való elerjesztésük útján ép olyan zamatos, sőt még tartósabb terméket állíthatunk elő, mint az eredeti mustból. Én a mustnak javítását, sőt szaporítását is nemcsak megengedhetőnek, de ajánlandónak is tartom mindaddig a határig, míg az ekként készült ital a lényeges alkotórészeket oly arányban tartalmazza, mint a hogy a régi hagyomány szerint csupán csak mustból előállított bor foglalja magában. A francziák épen a Petiot eljárása szerint nyert bornak az eredeti mustból készített borral való összeházasításával képesek azt a bámulatos egyfajtaságot a boraikban elérni, a mely eme terméknek a győzelmet biztosította a földnek minden hasonló terméke fölött. És tudva azt, hogy a bor megvirágosodásának, tejsaverjedésének és sok egyéb betegségének főoka a gyenge alkoholtartalomban rejlik, nem bűn-e ily esetben a bor alkoholosítását illetőleg konyakozását eltiltani? Vannak borbetegségek, a melyeken még a pasteurözés sem segít, de segít az észszerű alkoholosítás. Borainknak nagy része teljesen alkalmatlan a kivitelre, ha alkoholtartalmát nem fokozzuk. Es meg lehetünk győződve, hogy az alföld homokos rónaságain, a hol ma még száraz kórónál egyéb nem terem vagy legfőlebb a városok közelében egy kis nyúlós kerti bor, hogy ott a fillokszerától ment homokban olyan portékát fognak termelni és okszerű kezeléssel kivitelre alkalmassá tenni, a mely a nemzet vagyonosodásához tetemesen hozzá fog járulni. Meglehet, hogy e szép jövőt mi nem érjük meg, kivált ha a termelők mai álláspontja lesz a győztes, de hogy végre minden akadály daczára is a józan felfogás fog győzni, abban bizonyos vagyok. Utódaink nevetni fogják a jelenleg még koczkaztatott nézeteket, úgy a mint mi nevetjük most a régi czéh-rendszerek sok fonákságait, vagy az X-ieket, kik tán 15 évvel ezelőtt nem engedték a vasutat városuk közelébe vinni, nehogy az X-i kereskedők tönkremenjenek.

E tekintetben még csak egy nevezetes példára akarok figyelmeztetni, hogy megmutassam: mennyire mehet az előítélet ezen a téren. Beigazolt tény, hogy a fekete áfonya (*Vaccinium myrtillus*) festőanyaga nemcsak hasonló, hanem chemiailag és fizikailag tökéletesen azonos a bor festőanyagával. Es mégis, ha valaki ezen a jóízű gyümölcshejzen erjeszti a rossz esztendőben nem sikerült kék szőlő mustját, azt mi magyarok borgyárosnak, borhamisítónak nevezzük. Persze azt nem vesszük tekintetbe, hogy magából az áfonyából Németországban nagyban gyártják az áfonya-bort és az áfonya-pezsogót. Az egészségtan egyik legnagyobb kitünősége, Pettenkofer Münchenben, az áfonya-bort jobbnak és egészségesebbnek tartja mint a bordeauxi vörös bort;

a német császár parancsára a kórházak és hajóhad a vörösbor-szükségletet most már áfonya-borral fedezik. Hogy mennyire azonos az áfonya festőanyaga a vörösbor festőanyagával, kitűnik a saját magam tapasztalta példából is. Saját kezem nyomásával állítottam elő verseczi kék szőlőből vörös bort és azt egy jóhirű külföldi chemiai kísérleti állomás főnökéhez küldtem el azzal a kérelemmel, hogy vizsgálja meg a bort, vajjon természetes-e avagy csinált? Hivatalos pecséttel ellátott bizonyítványt kaptam válaszul, a melyben hitelesen bizonyították, hogy a bor áfonyával van hamisítva. Most is őrzöm ezt az érdekes okiratot. Más állomáson ugyane borról óvatosabb véleményt adtak; annyit azonban ott is hitelesen bizonyítottak, hogy a bor »növényfestőanyaggal« van hamisítva. Pedig magam készítettem a bort és hiteles tanuk előtt pecsételtem be és úgy küldtem a vizsgáló állomásokra. Lehet-e nagyobb ellenmondás annál, hogy az olyan borról, a melynek régi hagyományos módszer szerint való előállítására annyi gond fordított, hivatalos bizonyítványokkal állítatik, hogy e bor hamisítva van. Másrészt száz meg száz eset ismeretes, hogy az olyan minőségű bor, a melynek előállítására egyetlen egy szőlőszemet sem használtak, a legpontosabb, a leggondosabb elemzésnek alávetve, természetes bornak nyilvánították. Nincs-e ily körülmények között az állampolgárnak szabadsága és vagyona minden pillanatban veszélyeztetve, ha valami rosszakaratú denúncianstól függ az egész? Lehet-e az olyan itálnak előállítását törvényileg eltiltani, a melynek chemiai és fizikai sajátságai tökéletesen ugyanazok, mint a boré; a melyben a legpontosabb elemzéssel sem lehet idegen, az egészségnek ártalmas anyag jelenlétét konstatálni; a melyet, egy szóval, nem lehet sem izelés, sem szaglás, sem bármi más módon, semmiféle úton a természetes bortól megkülönböztetni?

De egyet mégis lehet követelni, t. i. az áru eredetére vonatkozó bizonyítékot. Egyszerű példával akarom ezt illusztrálni. Minálunk többféle rizs kapható a kereskedésben: van indiai, olasz és bánáti. Pusztán chemiai módszerrel e rizsfajták meg nem különböztethetők, de ha én mint vevő a magas áron tartott indiai rizst kívánom, akkor a kereskedő csalást követ el irányomban, ha indiai rizs neve alatt bánátival kínál meg. Ugyanígy áll a dolog a borkereskedést illetőleg is. Ha én mint vevő az ország-szerte ismeretes módszer szerint előállított valódi tokaji aszú bort akarok, és kész vagyok, tekintettel a termék nemességére, az anyag ritkaságára, a kívánt magas árt megfizetni, akkor tartozik a kereskedő kívánalmamnak meg is felelni, ellenkező esetben csalást követ el. *A törvény a kereskedőt kényszerítheti arra, hogy könyveiből vagy bármi más módon kimutassa, hogy hol szerezte, kitől szerezte és kinek*

adta el az árút. Ez természetesen áll és kívánatos is, hogy álljon minden más cikkre is és nálunk tényleg áll is mindazon anyagokra, a melyek a börze-szokvány keretébe fel vannak véve.

Azt hiszem, hogy ha a tápszerekre vonatkozólag okszerű törvényt fognak hozni, akkor többször is megeshetik, hogy ép e törvény alapján a hanyagúl, lelkiismeretlenül kezelt *természetes* termékeket fogják elkobozni, az *okszerűen gyártottaknak* pedig nem lesz bántódásuk. Nézetem szerint az a tej, a melynek fajsúlya az egészséges jó minőségű tejének nem felel meg, még akkor is kiöntendő, ha szemem láttára történt a fejés, és kiöntendő azon »természetes« bor is, a melyet a gondatlan termelő követte eljárás agyonkéneezett, dohos hordóban tartott és a borbetegségeket okozó baktériumok tenyész-ágyává tett.

Most még egy szót azokról az állítólagos borgyártó módszerekről, a melyek nálunk olyformán gyakoroltatnának, hogy a borhoz szőlőszem sem fér. Én részemről megvallom, hogy ezt az egész állítást mesének tartom, mert meg vagyok győződve, hogy jóízű és az alkatrészeket helyes arányban tartalmazó, chemiailag tiszta, tehát drága anyagokból előállított mesterséges bor nálunk még ma nem állítható elő jutalmas áron. De ha ma sikerülne valakinek tisztán szintetikai módon mindazon anyagokat előállítani, a melyek a bor lényeges alkatrészeit teszik, akkor azt teljes lehetlenség volna eltiltani. Hát tiltva van-e az alkohol előállítása bármiféle nyersanyagból? Nem csinálunk-e ma már alkoholt nemcsak keményítő-tartalmú anyagokból, hanem répacukor-lúgból, fából, forgácsból? Hátha ma már sikerülne az alkoholt jutalmas áron világító gázból előállítani, elképzelhető-e, hogy a parlament ezt az előállítási módot eltiltaná, nehogy a kukorica ára csökkenjen? Ugy-e bár nem. Vagy gondoltak-e Franciaországban, a hol a termelő érdekét mégis csak tekintetbe veszik, arra, hogy a Németországban oly nagy mennyiségben gyártott alizarin bevitelét meggátolják, s hogy ezzel a százazrekre menő termelő érdekeit, kik azelőtt a buzérgyökér termeléséből éltek, megvédjék? Vagy okadatulva volna-e az indigónak Magyarországba való behozatalát megtiltani, hogy e módon a csülleng-termelést előmozdítsuk? Azt hiszem, egyetlen józan gondolkozású ember sem tartja ezt lehetségesnek. Ma már a viszonyok másképp állnak, mint a saját zsírunkban való fuлдoklás korában. Ma az győz, a ki jót, sokat és olcsót tud produkálni. Fényes példa erre Amerika. Az Egyesült-Államok institucziói nem állnak a régi előítéletek talapzatán, mint a mi vén Európánkban. Fiatal erővel fogott hozzá Amerika a modern irány kultiválásához és hogy mit ért el ezen a téren, azt mutatják a statisztikai

adatok és pénzügyi eredmények, a melyek az egész világ kritikájának rendelkezésére állanak. A ki példájukat nem követi, úgy fog jární, mint az, a ki oda áll a sinek közé és szem-behúnyó megátalkodottsággal meg akarja a robogó vonatot futásában akadályozni. A robogó vonat eltíporja vagy félredobja, és tovább halad megszabott útján.

WARTHA VINCZE.

A VESZETTSÉGRE VONATKOZÓ VIZSGÁLATAIM JELEN ÁLLÁSÁRÓL.*

A budapesti egyetem általános kör- és gyógytani intézetében épen most egy éve, hogy elkezdtem a veszettségre vonatkozó vizsgálatokat. A márcziusi ülésen előadtam az okokat, melyek e vizsgálatok megkezdésére vezettek.** A t. akadémia nagylelkű segélyezése azon helyzetbe juttatott, hogy nagyobb kiterjedésben folytathattam vizsgálataimat. Most midőn az első megállapodásra eljutottam velök, kötelességemnek tartom nagyban és egészben jelentést tenni rólok, máskorra hagyván fenn magamnak a részletes közlés alkalmát.

A vizsgálat előre kitűzött terve következő volt: mindenek előtt előállítani a veszettség állandósított és határozott fertőző anyagát; másodsor ebből az ú. n. fixált és determinált vírusból fokozatos gyengítéssel a veszettség-gyógyításhoz szükséges védőoltó anyagokat készíteni, harmadszor, az így előállított oltó anyagok értékét állatokon kipróbálni, vajjon lehetséges-e methodikus bőr alá fecskendésökkel egyfelől mentességet szerezni a veszettséggel való fertőzés ellen, másfelől meg lehet-e akadályozni a veszettség kitörését a veszettséggel való fertőztetés után.

Az első és második pontban kitűzött czélokot, úgy gondolom, már nagyban és egészben elértem, míg a harmadikra vonatkozólag — mint alább említeni fogom — a vizsgálatok még befejezésre várnak.

* Előadatott a m. tud. akadémia 1886. nov. 15-iki ülésén.

** Term. tud. Közl. XVIII. 279. lap.

A veszettség-vírus fertőző képességének állandósítása, valamint a többi czélok elérése is Pasteur köztudomásra jutott módszer szerint történt.

Ha Pasteur egy ú. n. utczaí veszettségben (rage des rues) elhalt kutya gerinczvelejéből egy kis darabot húsvévesben szétdörzsölve, házinyúlnak, a koponyája meglékelése után, az agyburka alá beoltott: azt tapasztalta, hogy a házinyúl 15—25 nap között megkapta a veszettséget és belepusztult.

Ha a veszettség fertőző anyagát az első nyúlról ugyane módon egy másodikra, ebből pedig egy harmadikba és így nyúlról nyúlra tovább oltotta, azt találta, hogy az egymásután beoltott nyulak veszettségének lappangó ideje (incubatiója) mind rövidebb-rövidebb lett.

A továbboltások húsz egész huszonötödik ízében ez az incubatio Pasteurnél már nyolcz napra csökkent le és ugyane fokon maradt a rákövetkező húsz-huszonöt izen át. Azután hét napra szállott le és feltűnő szabályossággal egészen a 90-dik izig ugyane fokon maradt.

Igy sikerült Pasteurnek 1882. november havától kezdve három éven át szakadatlanul vezetett továbboltogatással teljes tisztaságú veszettségfertőző anyagot előállítani, mely mindig azonos vagy legalább közel azonos erejű maradt.*

Én a fixált veszettség-vírus előállítása végett ez év febr. 27-ik óta ve-

* Methode pour prévenir la Rage après morsure. Communication faite par M. Pasteur à l'Académie des sciences dans la séance du 25 octobre 1885.



Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)



A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:



Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).



Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedélyezés — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhatsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.